

MEMÒRIA D'ACTIVITATS ANY 2007

1. CONFERÈNCIES

VIATGES A LA FRESCA

La programació anual de viatges va consistir en dues xerrades audiovisuals de dos dels nostres amics viatgers que cada any ens acosten a països llunyans.

- 8 de juny. "El camí dels bons homes", per Josep M. Gavalrà.
- 15 de juny. "Austràlia Oest, la cara inhòspita", per David Rabadà Vives.

□ Josep M. Gavalrà narrant la ruta d'"El Camí dels bons homes".

□ Públic assistent a la xerrada de David Rabadà i Vives.

ALTRES CONFERÈNCIES

Amb motiu de l'exposició "República, cartells i cartellistes (1931-1939)" presentada per la Fira de Vila-rodona, es van concretar unes conferències per explicar la Segona República i aspectes del republicanisme vila-rodoní. Al mateix temps, acollíem una conferència oferta per la CCEPC del cicle Congrés Obert.

- 9 de novembre. "Catalunya durant la Segona República", per Josep M. Roig i Rosich, professor de la URV.

- 1 de desembre. "La urbanització dispersa a Catalunya: riscos i reptes per a municipis petits", per Francesc Muñoz, professor de Geografia Urbana de la UAB.

□ El professor de la URV Josep M. Roig Rosich.

□ Francesc Muñoz, professor de la UAB.

-7 de desembre. "El republicanisme a Vila-rodona a les primeries del segle xx. La difícil arribada al poder. Pau Robert alcalde", per Josep Santesmases i Ollé.

□ Assistents a la conferència de Josep Santesmases.

2. EXCURSIONISME

SORTIDES A PEU

- 14 de gener. Creu del Genilles, Mas d'en Palau.
- 11 de febrer. Un tomb per Miramar. De Figuerola al Tossal.

Projeccions

- 23 de febrer. Pujada al Pedraforca 2006. Diapositives comentades.

SORTIDES CULTURALS

S'han realitzat dues sortides culturals en què es prioritza la part cultural de la sortida, amb explicacions sobre el terreny dels elements patrimonials que podem contemplar-hi.

- 28 de gener. Vila-rodon, riu amunt. Sortida cultural comentada a la Farga, al Convent, la Mina de la Trona, la vil·la romana dels Vinyets i el pont romànic d'Aiguamúrcia.

- 5 de desembre. Sortida pels antics molins de Montferri, a càrrec de l'historiador Antoni Virgili i amb la col·laboració de Margi Bernad, propietària del molí de Montferri.

□ La Creu del Genilles.

□ El molí de Montferri.

SORTIDA DE PRIMAVERA ALS PORTS. HORTA DE SANT JOAN

- Dies 13, 14 i 15 d'abril.

Per segona vegada es va tornar a Horta de Sant Joan, a la casa de colònies Els Olivers, per conèixer el massís dels Ports i les terres situades entre la Terra Alta i el Matarranya. Tanmateix, el temps de pluges generalitzades i persistents ens va limitar les activitats previstes. La visita

a Horta i a diversos pobles del Matarranya va substituir algunes de les caminades previstes. Només uns quants varen caminar dissabte amb la guia contractada, la Pepa Nogués. Tot amb tot, diumenge al matí, amb el temps més estable, la majoria de participants va optar per fer la ruta pel riu dels Estrets i els voltants del mas de la Franqueta, la cova de Picasso, etc., i van poder percebre l'aigua que sortia i saltava pertot arreu.

❑ Grup de la sortida del diumenge als Ports.

❑ Damunt del riu dels Estrets.

SOPAR ANUAL DEL CEG. LLIURAMENT DE PREMIS DEL CONCURS FOTOGRÀFIC EXCURSIÓ ALS PORTS

El dia 7 de juliol a les 10 del vespre, després de la presentació de *La Resclosa*, es va celebrar el sopar anual del CEG a la sala del ball del Casal de Vila-rodona. Es va repartir el quadern de la sortida de primavera, redactat per Josep Santesmases, Josep M. Gavalrà, Dolors Saumell, Irene Andreu i Neus Santesmases. Com cada any, es procedia al lliurament dels premis del concurs fotogràfic sobre la sortida de primavera.

❑ Premis del concurs fotogràfic.

SORTIDA D'ESTIU AL CANIGÓ. 29 I 30 DE JUNY, I 1 DE JULIOL

El darrer cap de setmana del mes de juny es va programar la sortida estiuenca als Pirineus per fer el cim del Canigó, amb l'assistència d'unes vint persones.

□ Al cim del Canigó.

3. EDICIONS

- El dia 24 de febrer es va presentar el llibre *El naixement del nou sindicalisme d'ordeno i mando (anys quaranta a Valls i comarca)*, d'Antoni Gavalrà i Torrents. El llibre va ser editat per Edicions El Mèdol amb coedició amb el Centre d'Estudis Alcoverencs i el Centre d'Estudis del Gaià. La presentació va anar a càrrec de Pere Gabriel, catedràtic d'història contemporània de la UAB.

□ Presentació del llibre d'Antoni Gavalrà.

- El dia 20 d'abril es va presentar el llibre editat pel CEG *El temps del rector Vicenç Morer. Vila-rodona a finals de l'Antic Règim (1798-1830)*, de Josep Santesmases i Ollé. La presentació va anar a càrrec de Manuel Fuentes i Gasó, canonge arxiver de la catedral de Tarragona i exrector de Santes Creus, col·laborador de *La Resclosa*.

LA RESCLOSA NÚM. 11

El dia 7 de juliol es va presentar el número 11 de *La Resclosa*, miscel·lània d'estudis del Centre d'Estudis del Gaià. La presentació va anar a càrrec d'Isidre Pastor, historiador i arqueòleg, membre del CEG.

□ Manuel Fuentes, presentant el llibre de Josep Santesmases i Ollé.

□ Isidre Pastor presentant *La Resclosa* núm. 11.

Sumari

1. "Un pilar coronat al terme de Vila-rodona", per Joan Rubió i Guilleumas.
2. "Dèficit d'aigua al Camp de Tarragona: preludi del futur hídric català", per David Rabadà i Vives.
3. "Canvi climàtic, agrícola (la vinya) i forestal. Com afecta a la conca del Gaià?", per Jaume Marlès i Magre.
4. "La Confraria de la Puríssima Sang de Jesucrist de la parròquia de Sant Bartomeu, apòstol, de la vila d'Alió. Un exemple de pietat barroca a l'Alt Camp durant el segle XVII", per Manuel M. Fuentes i Gasó.
5. "La guerra civil a Vila-rodona a través dels ulls de dos infants", per Marc Gili i Gasol.
6. Memòria d'activitats

4. PRESENTACIONS DE LLIBRES

MAGÍ COLET I MATEU: LA VIDA D'UN LLUITADOR

22 de juny, Casal de Vila-rodona.

El Centre d'Estudis Santjustencs va publicar en la seva miscel·lània anual la biografia del vila-rodoní Magí Colet i Mateu (1909-1978), que va viure a Sant Just Desvern i a Sabadell. Magí Colet va ser un lluitador a favor de les llibertats de Catalunya i en acabar la guerra va emprendre el camí de l'exili. La biografia és obra de Pere Font i Grasa.

☐ Acte de presentació de la biografia de Magí Colet.

☐ Públic assistent a la presentació de la biografia de Magí Colet, editada pel Centre d'Estudis Santjustencs.

5. EXPOSICIONS

- Juliol-agost. Aquarel·les d'Helena Herranz Las Heras.

☐ Inauguració de l'exposició d'Helena Herranz.

- Fira. "República, cartells i cartellistes (1931-1939)". El dia 27 d'octubre es presentava l'exposició produïda pel Museu d'Història de Catalunya que presentava una selecció de cartells de l'època de la Segona República. La inauguració va comptar amb una xerrada del professor de la URV Antoni Gavalrà, que va fer una reflexió sobre el període republicà a les nostres comarques.

□ Antoni Gavalrà presentant l'exposició dels cartells de la República.

□ Assistència a l'acte de presentació de l'exposició dels cartells de l'època de la Segona República.

6. TERRES DEL GAIÀ

III FÒRUM DE LES TERRES DEL GAIÀ

El dissabte dia 3 de març tingué lloc a la sala d'actes del Casal de Vila-rodonà el III Fòrum de les Terres del Gaià, la tercera de les reunions celebrades com a taula de debat i de propostes per treballar per a la preservació global i integral de la conca del riu Gaià, el seu litoral associat i la seva mar per tal de garantir un futur sostenible d'aquestes terres. Les conclusions de la trobada es recullen en el manifest següent.

□ Reunió del III Fòrum de les Terres del Gaià.

□ Reunió del III Fòrum de les Terres del Gaià.

Declaració de Vila-rodona per les Terres del Gaià

Nosaltres, dones i homes que vivim, treballem i gaudim de la conca del riu Gaià, després d'haver estat a la tarda i al vespre del proppassat dissabte 3 de març del 2007 al Casal de la Cooperativa de Vila-rodona, declarem que:

- Valorem la capacitat de cohesió social del riu, i en la seva preservació ens trobem en un mateix fòrum veïns i veïnes de diferents municipis amb diverses motivacions, ambientalistes, estudiosos, excursionistes, pagesos, caçadors i altres usuaris, representants d'entitats i administracions, tots plegats amb un llenguatge comú, esperonats per l'horitzó anhelat de salvaguardar la vida que gira entorn del riu Gaià, sosteniblement, tot garantint-ne l'ús dels recursos preuats.

- Reconeixem la capacitat vertebradora del nostre riu. El Gaià ens interrelaciona tant hidrogeològicament com florísticament, faunísticament, històricament, paisatgísticament i socialment.

- És palès el valor especialment transcendent del riu Gaià encara en l'actualitat com a connector biològic de primer ordre de les comarques de Tarragona amb les terres de l'Urgell, la Segarra, l'Anoia i el Solsonès, que permet, per tant, el desplaçament de la fauna més septentrional del país vers la baixa muntanya mediterrània i el seu litoral.

- La protecció del riu s'ha d'estendre més enllà dels límits marcats per la mateixa conca hidrogràfica. Una connexió àmplia amb els sistemes naturals adjacents és el que confereix al Gaià la funció de connector biològic i paisatgístic. Tanmateix, aquest territori es dibuixa com a una estructura frontera en l'espai altament eficaç com a ordenant dels diferents usos perimetrals.

- Tot i que som plenament conscients de la necessitat de relacionar la conca hidrològica amb els sistemes naturals adjacents, entenem que la nostra lluita s'ha d'estructurar en el marc del Gaià com a eix central de referència, i cercar a partir d'aquí interrelacions amb les terres veïnes per tal de sumar esforços i així generar sinergies.

- Constatem la greu amenaça que significa el creixement urbanístic actual de les àrees metropolitanes veïnes de Tarragona i Barcelona. L'augment de sòl urbanitzat és una pèrdua d'hàbitats naturals de difícil reversibilitat, que afecta també la dinàmica fluvial i provoca la desaparició global de la fauna. Ens preocupa, així mateix, el perill imminent de la instal·lació de centrals eòliques a les Terres del Gaià, fet que representa certament la degradació del paisatge.

- El moment en què ens trobem és decisiu. El Camp de Tarragona reclama des de fa temps un pla territorial, document que ha de marcar el desenvolupament dels diferents plans d'ordenació urbana municipal de cada poble i ciutat. És, per tant, vital llavors que les dones i homes que prioritzen la conservació del riu i la natura hi fem sentir el nostre clam amb més força que mai.

I per tot això reclamem:

- Una vegada més, el retorn de l'aigua al riu avall de l'embassament de Repsol; així va acordar-ho ja fa temps el Parlament de Catalunya i així ho ha recordat reiteradament el Síndic de Greuges.

- La definició d'una figura legal de protecció per a la conca del riu Gaià i els espais naturals que s'hi interrelacionen, ensems els seus valors ecològics, històrics i paisatgístics. És també acord nostre protegir aquest territori sota la denominació de Parc Natural de les Terres del Gaià; els límits del marc físic del qual es proposaran en la planigrafia que suara elaborem.

- Incloure el Parc Natural de les Terres del Gaià en el Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona, així com en el Pla de Connexions Biològiques en curs i a càrrec de la Generalitat de Catalunya.

- Reunir-nos amb els consellers dels departaments de Medi Ambient i Habitatge i de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, per tal de fer-los saber les nostres conviccions.

Cal definir i aplicar estratègies de sensibilització i conscienciació ambiental per apropar les persones al riu i als seus valors. Nosaltres continuarem cohesionant-nos arreu dels municipis de les Terres de Gaià i establim lligams entre pobles perquè la nostra reivindicació flueixi com l'aigua del nostre riu.

I seguint llavors en la línia engegada en el primer Fòrum de Renau, continuada a Querol i a Vila-rodona, en el IV Fòrum de les Terres del Gaià, el qual es concelebrarà en la desembocadura del riu, a Tamarit, el proper dissabte 9 de juny del 2007, continuarem treballant per promoure la recuperació de la conca del riu Gaià, el litoral associat i la seva mar, que tots recordem i somiem.

PRIMERES JORNADES D'ESTUDI I DIVULGACIÓ DE LES TERRES DEL GAIÀ

En el V Fòrum de les Terres del Gaià celebrat a Santa Coloma de Queralt al novembre del 2007 es va proposar organitzar unes jornades d'estudi i divulgació. Les jornades, que se celebraran els dies 14 i 15 de novembre de 2008 a Santes Creus, estan organitzades conjuntament pel Centre d'Estudis del Gaià, l'Associació Mediambiental La Sínia, el Grup d'Estudi i Protecció del Ecosistemes del Camp-Ecologistes de Catalunya (GEPEC-EdC) i el Grup d'Amics de Toni Achón. Associació Ecologista de Tarragona (GATA). L'objectiu de les jornades és promoure l'estudi dels valors patrimonials del riu Gaià i el seu territori, en un sentit molt ampli: valors naturals, ecològics, agraris, paisatgístics, arquitectònics, històrics, literaris, etc., i observar la realitat actual, les problemàtiques presents i futures i debatre models i objectius per aconseguir un desenvolupament respectuós i acurat.

Adjuntem el programa amb la voluntat d'estimular la participació a les jornades sigui presencialment o amb la presentació de comunicacions.

Àmbits

1. *El Gaià abir: l'herència del passat*

Patrimoni arquitectònic del riu i els usos hidràulics: rescloses, sèquies, molins, safareigs, fàbriques, fonts...

Patrimoni històric: els paisatges, el poblament, les riuades, l'organització territorial, la sociabilitat entorn del riu, la memòria literària...

2. *El Gaià avui: ecologia i natura*

Hidrologia, orografia, vegetació, fauna, agricultura. Problemàtiques actuals i protecció del territori.

3. *El Gaià demà: reptes de futur i participació social*

Processos de participació (consells de conca). Xarxa per la nova cultura de l'aigua. Pla Territorial del Camp de Tarragona. Fòrum per les Terres del Gaià.

Programa

Dia 14 de novembre

19.30 h. Al monestir: Inauguració i conferència inaugural. Enric Tello (catedràtic d'història i institucions econòmiques de la Universitat de Barcelona). "Vint-i-cinc idees i algunes propostes per a una nova cultura del territori".

20.30 h. Al Casalot: sopar fred.

21.30 h. Concert a càrrec de L'Hort del Nap.

Dia 15 de novembre

9 h. Lliurament de documentació.

9.30 h. Primera ponència. Àmbit 1. Jordi Blay Boqué (professor titular d'escola universitària de la Universitat Rovira Virgili, Unitat de Geografia). "Les Terres del Gaià, un territori amb un ric patrimoni humà".

10.15 h. Exposició de comunicacions i debat.

11.15 h. Pausa-cafè.

11.45 h. Segona Ponència. Àmbit 2. Jaume Solé Herce (MN Consultors en Ciències de la Conservació). "Biodiversitat i hàbitats a la conca del riu Gaià, canvis recents i influència del factor antròpic".

12.30 h. Exposició de comunicacions i debat.

14 h. Dinar.

16.15 h. Àmbit 3. Exposició de comunicacions i debat.

17.30 h. Pausa-cafè.

18 h. Taula rodona. Participants: Gabriel Borràs i Calvo (coordinador d'Àrees, Agència Catalana de l'Aigua); Silvia Gili (coordinadora del Projecte Rius de l'associació Hàbitats: Grup per la Conservació de l'Entorn Natural); Marc Ordeix (Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis [CERM] del Museu Industrial del Ter); Quim Pérez (Xarxa per una Nova Cultura de l'Aigua); Pau Batlle Solé (arquitecte, Baix Penedès).

19 h. Conclusions i clausura de la jornada.

Activitats complementàries

Durant la celebració de les jornades, s'oferirà a les entitats i associacions de les Terres del Gaià la possibilitat de mostrar les seves publicacions i exposar en pòsters els seus projectes i activitats. Serà, sens dubte, una manera d'estimular les relacions entre persones i col·lectius.

Terminis d'inscripció

15 de setembre. Inscripció de la comunicació i lliurament del resum.

15 d'octubre. Lliurament de la comunicació.

31 d'octubre. Inscripció com a assistent.

Condicions de participació

Es poden presentar comunicacions a qualsevol dels tres àmbits de les jornades. Les comunicacions hauran de tenir una extensió màxima de 30.000 caràcters. S'hauran de lliurar

corregides ortogràficament i acompanyades d'un resum d'un màxim de 15 línies. Cal enviar la comunicació en paper a: Centre d'Estudis del Gaià. C/ Enric Benet, 11. 43814 Vila-rodona i en Word a: <cegaia@hotmail.com>.

Més informació a: <www.sre.urv.es/irmu/gaia>.

6. RELACIONS EXTERNES

COORDINADORA DE CENTRES D'ESTUDIS DE PARLA CATALANA

Hem acollit la conferència de Francesc Muñoz "La urbanització dispersa a Catalunya: riscos i reptes per a municipis petits" dins del cicle de vint conferències Congrés Obert, ofertes als centres d'estudis per presentar les actes del V Congrés de la CCEPC, celebrat a Maó, a l'octubre del 2005.

La Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana va ser distingida amb el Premi Nacional de Patrimoni Cultural atorgat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. El premi el va recollir Josep Santesmases i Ollé com a president de la CCEPC, el dia 23 de novembre al Teatre Fortuny de Reus. El CEG ha rebut una còpia personalitzada del diploma.

INSTITUT RAMON MUNTANER, FUNDACIÓ PRIVADA DELS CENTRES D'ESTUDIS DE PARLA CATALANA

Recercat. Lleida, 21 d'abril

El CEG va participar en la tercera edició de Recercat, Jornada de Cultura i Recerca Local, celebrada a la plaça de Sant Joan de Lleida, amb un estand propi en el qual exposàrem les nostres publicacions i uns quants projectes en curs.

□ Estand del CEG al Recercat de Lleida.

Ajuts sol·licitats

El CEG durant el 2007 s'ha acollit als ajuts per a publicacions amb el llibre *Viatge literari per la vall del Gaià. Les terres altes*, i amb el núm. 12 de *La Resclosa*.